

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/8/2021
Identifikačné číslo spisu: 2114227740
Dátum vydania rozhodnutia: 24.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2114227740.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobkyne JUDr. Nikoleta Zajko, so sídlom Veterná 43, Šamorín, správkyňa konkurznej podstaty úpadcu PROFINT, spol. s r. o., M. A. Beňovského 457/60, Vrbové, IČO: 18 046 835, zastúpenej DEDÁK & Partners, s.r.o., so sídlom Suché mýto 1, Bratislava, IČO: 50 735 764, proti žalovanému Ing. M. A., nar. X. januára XXXX., bytom Z., zastúpenému advokátom JUDr. Mgr. Marián Kropaj, PhD., so sídlom Mudroňova 7356/51, Piešťany, o určenie neúčinnosti právnych úkonov a iné, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36Cbi/41/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. septembra 2019, č. k. 21CoKR/11/2018 - 468, v znení opravného uznesenia zo 14. septembra 2020, č. k. 21CoKR/11/2018 - 583, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 24. septembra 2019, č. k. 21CoKR/11/2018 - 468, v znení opravného uznesenia zo 14. septembra 2020, č. k. 21CoKR/11/2018 - 583,
z r u š u j e a v r a c i a mu vec na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Trnava z 27. decembra 2019, č. k. 36Cbi/41/2014 - 483
z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) svojím v poradí druhým rozsudkom z 13. apríla 2018, č. k. 36Cbi/41/2014 - 399, v spojení s opravným uznesením zo 7. augusta 2020, č. k. 36Cbi/41/2014 - 567, zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že právne úkony - vyplatenie odmien a prémie úpadcom žalovanému, vo výškach špecifikovaných v petite žaloby za obdobie od augusta 2012 do augusta 2013 a vyplatenie mzdy za mesiac jún 2013, ktoré boli vykonané bankovými prevodmi z účtu úpadcu na účet žalovaného, sú právne neúčinné, pričom žalobkyňa tiež požadovala vrátenie peňažnej náhrady rovnajúcej sa výške vyplatených odmien a prémie

do konkurznej podstaty. Druhým výrokom zaviazal úpadcu zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva stotožnenie sa s obranou žalovaného, že v prípade úkonov vyplatenia odmien a prémiei formou bezhotovostných prevodov z účtu spoločnosti v konkurze na účet žalovaného nejde o právne úkony v zmysle

§ 34 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej tiež „OZ“), ktorým by tak bolo možné odporovať žalobou o neúčinnosť právneho úkonu.

Na rozdiel od pracovnej zmluvy upravujúcej odmeňovanie žalovaného, ktorá by podľa názoru súdu prvej inštancie mohla byť napadnutá odporovacou žalobou, totiž ide v prípade vyplatenia odmien a prémiei len o faktické plnenie záväzku spoločnosti v úpadku voči žalovanému, a teda len o predmet, resp. obsah právneho úkonu, ale nie o právny úkon samotný. Pre nesplnenie tejto základnej podmienky podania odporovacej žaloby v zmysle § 57 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“) sa už súd prvej inštancie ďalšími skutočnosťami uvádzanými v žalobe nezaoberal. Námietku žalobkyne

o oneskorenosti uplatnenia argumentu (že sa nejedná o právny úkon) vyhodnotil

ako nedôvodnú, nakoľko v prípade skúmania, či úkon uvedený v odporovacej žalobe

je právnym úkonom, ide o predbežnú otázku, ktorú je súd povinný skúmať počas celého konania.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 24. septembra 2019, č. k. 21CoKR/11/2018 - 468 v znení opravného uznesenia, zmenil rozsudok súdu prvej inštancie z 13. apríla 2018, č. k. 36Cbi/41/2014 - 399 tak, že určil za neúčinné voči veriteľom konkurzného konania úpadcu, vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 23K/12/2013, právne úkony vyplatenia odmien a prémiei bližšie špecifikovaných vo výroku rozsudku, žalovanému uložil povinnosť vydať prijaté plnenie vo výške 9.142,42 eur do 3 dní

od právoplatnosti rozhodnutia na bankový účet taktiež označený vo výroku, v zostávajúcej časti žalobu zamietol a žalobkyňi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Odvolací súd konštatoval, že nevstupoval do modifikácie procesu skutkového stavu, na ktorom je založené napadnuté rozhodnutie, ale prejednával iba právne otázky, preto nebol daný dôvod na doplnenie alebo zopakovanie dokazovania v zmysle § 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej len „CSP“), a tým ani na nariadenie pojednávania. Následne vyzval strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 60 ZKR, ktorý považoval za rozhodujúci.

5. Odvolací súd sa nestotožnil s posúdením úkonov vyplatenia odmien a prémiei žalovanému len ako faktických plnení a na rozdiel od súdu prvej inštancie bol názoru,

že právnym úkonom je i prejav vôle určitého subjektu, ktorý smeruje k splneniu záväzku, k čomu v tomto prípade nesporne došlo, preto vyplatenie odmien a prémiei žalovanému je prejav vôle, ktorému možno podľa § 57 a nasl. ZKR odporovať a posudzovať ho i z hľadiska § 60 ZKR. Vzhľadom preto opodstatnenosť odvolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci.

6. Zdôraznil, že predmetom sporu je určenie neúčinnosti právnych úkonov uskutočnených medzi dlžníkom, ktorým je spoločnosť PROFINT, spol. s r. o.

a s ním spriaznenou osobou podľa § 60 ods. 2 ZKR, kedy nie je správca povinný preukazovať úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka a ani vedomosť spriaznenej osoby o tomto úmysle. Dôkazné bremeno v takomto konaní zaťažuje spriaznenú osobu, ktorá musí hodnoverným spôsobom preukázať, že úmysel dlžníka ukrátiť uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka nemohla zistiť ani pri náležitej starostlivosti. Žalovaný bol v postavení konateľa a spoločníka úpadcu, čím je daný jeho status spriaznenej osoby podľa § 9 ods. 1 ZKR, kedy sa existencia úmyslu ukrátiť veriteľa a vedomosť druhej strany o tom predpokladá, pričom žalovaný túto zákonnú domnienku nevyvrátil.

Je irelevantné, či dlžník bol v čase vykonania sporných úkonov v úpadku alebo či sa týmito právnymi úkonmi do úpadku dostal. Ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľov, ktorých správca v konaní

identifikoval, znamená, že ich pohľadávky v dôsledku dispozície dlžníka s majetkom buď nebudú v konkurze uspokojené v plnom rozsahu alebo ani v takom, aký by bolo možné dosiahnuť pred účinnosťou tých právnych úkonov, ktorými dlžník disponoval so svojím majetkom a ktorých určenia neúčinnosti sa žalobca v konaní domáha.

7. K námietke žalovaného o nesprávnom výpočte majetkového prospechu odvolací súd uviedol, že práve z dôvodu týchto pochybností bolo v poradí prvé rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené a vec mu bola vrátená, pričom v tomto štádiu konania žalobkyňa výpočty vysvetlila a žalovaný žiadne konkrétne námietky, prípadne znalecké posúdenie nepredložil.

8. Odvolací súd ďalej konštatoval, že odvolaniu žalobkyne nevyhovelo v časti určenia neúčinnosti úkonu vyplatenia odmien a prémie za mesiac december 2012. Žalobný petit vo vzťahu k tomuto úkonu neobsahoval žiadny číselný údaj a bez jeho špecifikácie mu nemožno priznať žiadnu relevanciu, v tejto časti preto súd žalobu zamietol. Žalovanému tiež uložil vrátiť do podstaty sumu prijatú vyplatením odmien a prémie, ktoré nemožno považovať za povinnú zložku mzdy, neplatením ktorej by hrozil úpadcovi postih. O nároku na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP a s poukazom na § 255 ods. 1 CSP tak, že nárok na ich plnú náhradu voči žalovanému priznal v konaní úspešnej žalobkyňi.

9. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej tiež „dovolateľ“) včas dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval kumulatívne z ust. § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP, pričom žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, alebo ho zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná náhradu trov konania v celom rozsahu. Dovolateľ uviedol, že v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu sú odmeny a prémie za mesiace august až november 2012 uvedené v „hrubom“, bez odčítania dane a poistného napriek tomu, že odvolací súd už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí z 26. septembra 2017 určil, že žalobkyňa musí požadované sumy určiť v „čistom“, a to žalobkyňa spravila len za rok 2013. Podľa dovolateľa žalobkyňa položky za rok 2012 žalobou (zmenou petitu) uplatnila až po 18 mesiacoch, teda v rozpore s § 57 ods. 2 ZKR. Taktiež vo vzťahu k sume 1633,37 eur, predstavujúcej odmenu za apríl 2013, rozhodol odvolací súd ultra petitum, nakoľko vo výpočte išlo o chybu, ktorú aj žalobkyňa písomne uznala. Rovnako nie je z rozhodnutia zrejmé, prečo odvolací súd uznal za odporovateľný právny úkon aj vyplatenie 150 eur za august 2013, nakoľko tu podľa dovolateľa nešlo o odmenu, ale o prvú časť základnej mzdy. Dovolateľ poukázal tiež na to, že odvolací súd vo vzťahu k trovám konania nezohľadnil späťvzatie časti žaloby, keď zaviazal žalovaného k ich plnej náhrade.

10. Dovolateľ ďalej namietol arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, keď uviedol, že po tom, čo súd prvej inštancie zamietol žalobu zastávajúc názor, že v žalobe uvedené úkony nie sú právnymi úkonmi, a preto sa už ďalšími podmienkami odporovateľnosti nezaoberal, odvolací súd zmenil jeho rozsudok výlučne z dôvodu (opačného) názoru, podľa ktorého v žalobe uvádzané úkony charakter právneho úkonu majú. Tento názor však odôvodnil jedinou vetou a odkazom na jedno rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“), podľa dovolateľa ale nepoužiteľného. Naopak dovolateľ argumentoval rozhodnutiami NS ČR z 2. marca 2004, sp. zn. 30 Cdo 531/2003 a z 30. augusta 2006, sp. zn. 30 Cdo 304/2006. Takto sa odvolací súd podľa dovolateľa opomenul vysporiadať s celým radom ďalších aspektov rozhodujúcich pre posúdenie dôvodnosti žaloby, s ktorými sa nevysporiadal súd ani jednej inštancie, a to vrátane tých skutočností, ktoré viedli k zrušeniu v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie. Za rozhodujúce tu dovolateľ považoval neposkytnutie odpovede na otázku, prečo podľa názoru odvolacieho súdu bola splnená aj podmienka podľa § 57 ods. 4 ZKR. Absentovala odpoveď súdu k otázke, či úkonmi uvedenými v žalobe došlo (bez ohľadu na to, či tieto považovať za právne alebo iné) k zmenšeniu majetku úpadcu tak, že tento už nepostačoval na uspokojenie pohľadávok iných veriteľov a došlo k ich ukráteniu.

Dovolateľ uviedol, že v zmysle ZKR je v úpadku aj platobne neschopný subjekt, ale platobná neschopnosť neznamená, že daný subjekt ukráti veriteľa, ukrátenie môže nastať až pri predĺžení, t.j. ak je majetok nižší ako záväzky daného subjektu.

11. Uvedenými nedostatkami v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dovolateľ argumentoval aj v ďalšej časti dovolania, tvrdiac odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), v tomto prípade nielen pre neriadenie sa odvolacieho súdu závermi vyslovenými v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako R 3/2016, ale i pre nevysvetlenie takémuto rozhodnutiu zodpovedajúcich záverov samotného odvolacieho súdu v inej ním prejednávanej veci sp. zn. 31CoKR/14/2016. Dovolateľ poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 392/2016 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“, „NS SR“ alebo „dovolací súd“) vo veci sp. zn. 5Obdo/77/2016. Dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP videl dovolateľ v doterajšom neriešení podľa neho kľúčovej právnej otázky pre rozhodnutie odvolacieho súdu, či vyplatenie odmien a prémie zamestnancovi úpadcu možno považovať za právny úkon, a tým aj za odporovateľný právny úkon. Dôkazom doterajšieho neriešenia tejto otázky je podľa neho odvolávanie sa súdov oboch inštancií len na rozhodnutia NS ČR, resp. tuzemských súdov nižšej inštancie. Záverom navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku.

12. K dovolaniu žalovaného sa písomne vyjadrila žalobkyňa. Uviedla, že dovolateľ vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neuviedol ani jedno rozhodnutie odvolacieho súdu, predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax. Pokiaľ dovolateľ namietal nedostatočné posúdenie splnenia podmienky podľa § 57 ods. 4 ZKR, ide o neprípustnú námietku nedostatočného zistenia skutkového stavu. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. písm. b/ CSP podľa nej nejde o takú otázku, ktorá by dosahovala intenzitu zásadného významu a mal by o nej rozhodovať dovolací súd, dovolateľ sčasti namieta i skutočnosti, ktoré s uplatneným dôvodom dovolania nemajú žiadny súvis a pokiaľ uvádza na podporu svojej argumentácie dve rozhodnutia NS ČR, týmito boli zamietnuté žaloby nie preto, že nešlo o právny úkon, ale z iných (procesných) dôvodov. Okrem toho ide o staršie rozhodnutia, ktoré boli novšou judikatúrou, vrátane rozhodnutia použitého odvolacím súdom, prekonané. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP uviedla, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku relevantne objasnil všetky podstatné skutočnosti dôležité pre rozhodnutie, nemal povinnosť dať odpoveď na všetky otázky, a ani tento dovolací dôvod tak podľa nej nebol naplnený.

13. Uznesením z 2. februára 2022, sp. zn. 5Obdo/8/2021, najvyšší súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu do právoplatného skončenia dovolacieho konania.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) riadne zastúpená strana sporu (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo vydané rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP), dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne prípustné ako aj dôvodné a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

K prípustnosti dovolania z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP.

15. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti.

16. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016, ako aj po tomto dátume opakovane vyjadril záver, aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne, a v

záujme právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd vo veci konať a rozhodnúť o veci samej, čo platí pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázky posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

17. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

18. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

20. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP, na ktoré dovolateľ odkazoval v dovolaní, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež „ústava“).

21. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

22. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania aj z ust. § 420 písm. f/ CSP, a to porušením práva na spravodlivý proces, ktorého podstatou je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie a rozhodnutie súdov v prejednávanej veci tak, aby konanie ako celok bolo nielen zákonné, ale aj spravodlivé.

23. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom odvolacieho súdu bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

24. Podstata argumentácie dovolateľa k dôvodom dovolania uplatneným v zmysle § 420 písm. f/ CSP spočíva v tvrdení o nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, a to v miere zakladajúcej porušenie práva strany na spravodlivý proces.

25. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

26. Aj podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil.

Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“ - I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver.

Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

27. Z recentnej judikatúry ústavného súdu vo vzťahu k všeobecnému súdnictvu tiež vyplýva, že jednou z garancií obsiahnutých v pojme práva na spravodlivý proces je aj celkom nepochybné právo účastníka na riadne odôvodnenie, nielen na uvedenie „aspoň nejakých“ dôvodov, ale dostatočných argumentov reagujúcich na relevantné námietky odvolateľa zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom. K naplneniu tohto dovolacieho dôvodu

[§ 420 písm. f) CSP, pozn. dovolacieho súdu] preto nedochádza len úplnou absenciou odôvodnenia, ale aj jeho nedostatočnosťou alebo nezrozumiteľnosťou či svojvoľnosťou. Striktné oddelovanie procesného postupu súdu a rozhodnutia, ktorý je jeho sumárom a výsledkom, nie je ústavne udržateľným konceptom, pretože celý faktický proces súdu

a naň nadväzujúci myšlienkový proces hodnotenia skutkového stavu a jeho subsumovania

pod relevantnú právnu normu je stelesnený v odôvodnení rozhodnutia súdu a práve

cez odôvodnenie rozhodnutia musí byť preskúmateľný (pozri aj nález ústavného súdu

č. k. II. ÚS 120/2020 z 21. januára 2021, body 37 až 41). Ústavný súd opakovane vo svojej judikatúre pripomína, že všeobecné súdy pri výklade a aplikácii aj procesných právnych noriem musia uprednostniť vždy ten z rôznych do úvahy prichádzajúcich výkladov, ktorý

je priaznivejší, ústretovejší a zabezpečujúci plnohodnotnejšiu realizáciu práv pre účastníka konania.

Pretože jednotlivec sa obracia na súd s požiadavkou o poskytnutie súdnej ochrany jeho ohrozenému alebo porušenému právu s dôverou, že táto ochrana bude poskytnutá spravodlivo a v súlade s právnym poriadkom vrátane európskej úrovne štandardov ochrany ľudských práv (II. ÚS 419/2021).

28. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, a to práve

pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu.

Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej

sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom)

odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov

(4 Cdo 171/2005).

K dôvodnosti dovolania z dôvodov v zmysle § 420 písm. f) CSP.

29. Dovolateľ konkrétne vytýkal odvolaciemu súdu (ktorého rozsudkom bol zmenený žalobu zamietajúci rozsudok súdu prvej inštancie v neprospech dovolateľa), že sa dopustil podobnej nesprávnosti, pre ktorú došlo k zrušeniu v poradí prvého rozhodnutia súdu prvej inštancie v tejto veci. Už v rozsudku odvolacieho súdu z 26. septembra 2017, č. k. 21CoKR/23/2016 - 277, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie zo 4. decembra 2015, č. k. 36Cbi/41/2014 - 195 [a ktoré rozhodnutie odvolacieho súdu inak malo mať pre svoj výlučný charakter kasačného rozhodnutia procesnú formu uznesenia (§ 392 CSP); pozn. odvolacieho súdu] totiž odvolací súd (o. i.) konštatoval, že za správne nešlo považovať to, že súd prvej inštancie akceptoval žalobkyňou vykonaný matematický výpočet súm reprezentujúcich aj plnenia žalovaným prijaté titulom neúčinných právnych úkonov tak, že jednotlivé čiastkové sumy boli znížené o vyššiu než prináležiacu sumu odvodov (o 35,2% vzťahujúcich sa na samostatne zárobkovo činné osoby, namiesto 13,4%) a v dôsledku tejto skutočnosti výška takýchto súm nemôže byť správna (tu porovnaj bod 37. odôvodnenia spomínaného zrušujúceho rozsudku odvolacieho súdu, č. l. 282 p. v. spisu).

30. Ohliadnuc od toho, že takto odvolacím súdom prijatá odvolacia námietka žalovaného (neskoršieho dovolateľa) vo výsledku nevyznela v jeho prospech (nakoľko by mal pri nižšej sadzbe odvodov odpočítaných od prijatých plnení zaplatiť žalobcovi viac), išlo tu vo svojej podstate o problém nesprávneho určenia časti príjmov žalovaného zodpovedajúcich odporovaným právnym úkonom úpadcu v „netto“ vyjadrení (ku ktorému sa má dospieť „očistením“ príjmu „brutto“ o sumy odvodov do príslušných fondov poistenia a zamestnanosti a sumu preddavku na daň). Preto pri posudzovaní v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietanej arbitrárnosti a čiastočnej nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k jeho výrokovvej časti, nešlo ponechať bez povšimnutia, že prvé štyri vo výroku uvedené čiastkové sumy, všetky za rok 2012 (1.014,32 eur, 456,42 eur, 472,93 eur a 812,03 eur), boli vyjadrené „brutto“ (viď tiež č. l. 111 spisu) a ďalších osem súm (623,53 eur, 670,19 eur, 845,56 eur, 1.633,37 eur, 735,65 eur, 813,56 eur, 914,86 eur a 150 eur) naopak „netto“, pričom dovolateľovi bolo treba prisvedčiť i v tom, že v prípade sumy 1.633,37 eur, vo vzťahu ku ktorej došlo k čiastočnému späťvzatiu žaloby (nech aj zo strany súdu prvej inštancie vyhodnotenej ako zmena žaloby - tu porovnaj č. l. 94, 98 a 122 spisu) sa do výroku rozsudku dostala nesprávna (pôvodná, vyššia a v čase rozhodovania už neaktuálna) suma.

31. Práve opísané nezrovnalosti, keď si odvolací súd dostatočne neujasnil predmet svojho rozhodovania, ako aj úplná absencia argumentácie súdu v odôvodnení, spôsobilej presvedčiť o tom, prečo by výsledné sumy (a u ostatnej sumy 150 eur dokonca samotné jej priznanie) uvedené vo výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu mali byť správnymi (odvolací súd sa v rámci odôvodňovania svojho druhého rozsudku v tejto veci obmedzil výlučne na otázku, či plnenia úpadcu prijaté žalovaným možno považovať za právne úkony) mali za následok, že nimi zaťažené rozhodnutie nebolo možné bez preskúmateľného odôvodnenia považovať za postup súdu rešpektujúci právo strany sporu na zaujatie stanoviska k jej adresnej argumentácii a takto ani za rešpektovanie jej práva na spravodlivý proces.

32. Je potrebné dodať, že na vyššie uvedené závery nemá vplyv nedôvodnosť ďalšej námietky dovolateľa, že žalobkyňa nároky za rok 2012 uplatnila až po uplynutí zákonom stanovenej 18-mesačnej lehoty, pretože v tomto prípade celkom zjavne nešlo o zmenu žaloby (jej rozšírením o pôvodne neuplatnené nároky), ale o opravu, precízovanie pôvodnej žaloby, v ktorej dotknuté čiastkové nároky už figurovali (č. l. 8 a 97 spisu). Dovolací súd nevezhliadol porušenie práva na spravodlivý proces ani v tom, že odvolací súd neposkytol odpoveď na špecifickú argumentáciu neskoršieho dovolateľa o rozdiely medzi dôvodmi úpadku spočívajúcimi v platobnej neschopnosti a predĺžení, v tomto prípade ale preto, že odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia položil dôraz na aspekt ukrátenia veriteľov úpadcu, podľa neho preukázaného existenciou pohľadávok Finančného riaditeľstva SR - Daňového úradu Trnava, Sociálnej poisťovne a VZP a.s., ako aj listinami predloženými a vypracovanými samotným žalovaným, preukazujúcimi znižovanie majetku v

rozhodnom období a tiež na to, že majetok dlžníka bol nižší ako jeho záväzky (tu ide o skutkový záver, ktorý by bol aj pri jeho prípadnej nesprávnosti z prieskumu na základe dovolania podľa § 420 ako aj § 421 CSP vylúčený). Okrem toho zdôraznil odvolací súd bezvýznamnosť otázky, či sporné úkony urobil dlžník

už v úpadku, alebo či až tieto úkony boli tými, ktorými sa dlžník do úpadku dostal.

To, že sa dovolateľ nestotožnil so skutkovými alebo právnymi závermi odvolacieho súdu, však nezakladá porušenie práva strany na spravodlivý proces.

33. Dovolací súd uzatvára, že napadnutý rozsudok trpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá spočíva v časti kľúčovej pre vecne správne meritórne rozhodnutie v nedostačujúcom, a tým nepreskúmateľnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu.

Tu zdôrazňuje dovolací súd, že ak napadnutý rozsudok predstavuje rozhodnutie zmeňujúce, potom v celom rozsahu musí dávať odpovede na skutkové a právne otázky, ktoré v konaní vyvstali, a to vyčerpávajúcym spôsobom, pričom však v danom prípade neobsahuje preskúmateľné odpovede na všetky otázky, od ktorých záviselo vecne správne rozhodnutie a právne posúdenie predmetnej veci. Odvolací súd svoje rozhodnutie vyjadrené vo výrokovej časti riadne neodôvodnil a svoje závery, právne aj skutkové, zaujal bez zrejmych a jasných odpovedí na všetky skutkovo a právne relevantné otázky.

34. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že odvolací súd namietaným postupom v odvolacom konaní porušil základné právo dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Preto bolo dovolanie žalovaného v tejto časti nielen prípustné, ale aj dôvodné.

35. Jediným možným prostriedkom nápravy porušenia uvedených práv žalovaného odvolacím súdom je tak zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, ktoré už bude zodpovedať požiadavkám spravodlivého súdneho procesu a bude obsahovať odpovede na všetky pre rozhodovaný spor podstatné (skutkové a právne) otázky.

36. S prihliadnutím na uvedené bol preto daný dôvod zrušenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a vrátenia mu veci na ďalšie konanie podľa § 449 ods. 1 a § 450 CSP. Pretože takýmto rozsudkom odvolací súd rozhodol tiež o nároku žalobkyne na náhradu trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) a na toto rozhodnutie nadviazalo uznesenie súdu prvej inštancie o výške náhrady (§ 262 ods. 2 CSP), ktoré takto malo povahu rozhodnutia závislého na napadnutom rozhodnutí, potom v súlade s ust. § 439 písm. a/ CSP bolo nevyhnutné zrušiť aj takéto rozhodnutie.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP

37. Najvyšší súd sa v minulosti už vyjadril, že v prípade kumulácie dôvodov dovolania podľa § 420 CSP a § 421 ods. 1 CSP, nie je vylúčené, aby aj pri zistení prípustnosti a tým dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP ako primárneho dôvodu pre zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, bol možný dovolací prieskum prípustnosti a prípadne aj dôvodnosti namietaných dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP. Platí to aj v prípade zistenia porušenia práva strany na spravodlivý proces, ktoré tkvie v nedostatočnej preskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, vždy totiž bude závisieť od individuálneho posúdenia v tej - ktorej veci, či konštatovaná vada zmätočnosti (ne)bráni ďalšiemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska nastolenej dovolacej argumentácie podľa § 421 ods. 1 CSP.

38. V tejto konkrétnej veci sa odvolací súd, vo väzbe na nosný a jediný dôvod zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie, v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberal z hľadiska právneho posúdenia otázkou, či samotné vyplatenie odmien a prémie úpadcom ako zamestnávateľom svojmu zamestnancovi (tu súbežne vo funkcii riaditeľa, konateľa a spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným), predstavuje právny úkon, keďže odporovať podaním odporovacej žaloby na súde (tu v zmysle úpravy v ZKR) možno len právnemu úkonu. V tomto smere bolo dovolateľovi potrebné prisvedčiť v tom, že u právnej otázky

posudzovania úkonu vyplatenia odmien a prémie zamestnancovi úpadcu v pozícii jeho riaditeľa (realizovaného na základe pracovnej zmluvy a prémieového poriadku), ako právneho úkonu, ktorému možno odporovať žalobou o neúčinnosť právneho úkonu, ide o otázku dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), okrem toho však aj v tom, že u ďalšej právnej otázky ukrátenia veriteľov odporovateľným úkonom dlžníka doterajší obsah spisu a odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nasvedčuje odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). V oboch prípadoch teda považoval dovolací súd za splnené podmienky prípustnosti dovolania z dôvodov v zmysle

§ 421 ods. 1 písm. a/ ako aj písm. b/ CSP. Treba zvýrazniť, že každá z nastolených otázok sa týka aplikácie a interpretácie inej právnej normy, pričom nejde o kumuláciu dôvodov dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP k totožnej právnej otázke, čo by z podstaty veci bolo vylúčené. Zo strany dovolateľa považoval dovolací súd za splnené podmienky prípustnosti dovolania aj v zmysle § 432 ods. 1 a 2 CSP, keďže dovolateľ uviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uviedol, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

39. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení, napríklad podľa Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku).

40. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali.

Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (3 Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017).

41. Pokiaľ ide o podmienky prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, tak toto ustanovenie podmieňuje prípustnosť dovolania kumuláciou dvoch dôvodov, a to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia konkrétnej právnej otázky a zároveň že táto právna otázka nebola vyriešená v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

K dôvodnosti dovolania z hľadiska dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP.

42. Dovolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa k dôvodnosti dovolania z hľadiska dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP, resp. právnych otázok nastolených dovolateľom, predovšetkým so zreteľom k potrebe usmernenia súdov nižších inštancií v ďalšom konaní, ktoré má nasledovať na základe tohto zrušujúceho rozhodnutia.

43. K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom z dôvodu jeho odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ síce rozhodnutie predstavujúce výraz takejto praxe neidentifikoval celkom správne (nejde tu totiž o rozhodnutie R 3/2016, ktorým

je na prejednávanej veci sa nevzťahujúci rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo/126/2013, týkajúci sa dôvodov pre výpoveď nájmu bytu, ale ide o rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. júla 2014,

sp. zn. 25CoKR/2/2014, uverejnený ako judikát R 33/2016, v zošite 3/2016 Zbierky) a sám pripustil to, čo tvrdil aj odvolací súd v napadnutom rozsudku - že v takejto veci šlo o iné skutkové okolnosti a vec týkajúcu sa leasingu. Súčasne nejedná sa o rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, avšak dovolacím súdu aprobovanú a do judikátu (v Zbierke) pretavenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Odhliadnuc od uvedeného dovolací súd uvádza, že tým, čo je ale pre oba prípady spoločné, je téza, že povinnosťou žalobcu v konaní o odporovacej žalobe (nerozhodné či podľa ZKR alebo OZ) je preukázať ukrátenie veriteľa odporovateľným úkonom dlžníka, teda taký stav majetku dlžníka v čase urobenia úkonu, ktorý sa má určiť za neúčinný, pri ktorom sa uspokojenie pohľadávky veriteľa buď znemožní alebo zhorší (tu porovnaj druhú časť právnej vety III., judikátu R 33/2016, podľa ktorej: „Pre úspešnosť odporovacej žaloby musí správca preukázať, že prevodom práva ... došlo k ukráteniu pohľadávok veriteľov dlžníka, ktorí majú voči dlžníkovi pohľadávky v čase účinnosti napadnutého právneho úkonu.“). Rovnaký názor vyslovil aj najvyšší súd vo veci sp. zn. 1Obdo/70/2019, podľa ktorého: „Správca ako žalobca v konaní o neúčinnosť právneho úkonu musí preukázať splnenie základnej hmotno-právnej podmienky vyplývajúcej z § 57 ods. 4 ZKR, a to ukrátenie uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka realizáciou právnych úkonov.“ Obdobne podľa najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1Obdo/84/2019: „Žaloba veriteľa v konaní o neúčinnosť právneho úkonu, ktorý nepreukáže, že došlo k ukráteniu niektorej prihlásenej pohľadávky veriteľa, nemôže byť úspešná.“ A tiež vo veci sp. zn. 2Obdo/41/2020 najvyšší súd vyslovil, že: „K splneniu hmotnoprávneho predpokladu vyplývajúceho z § 57 ods. 4 ZKR nestačí len poukazovanie na účtovnú evidenciu, resp. závierku úpadcu. Ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľov môže byť preukázané len rozsahom majetku úpadcu pred uzavretím napádaného právneho úkonu a porovnaním stavu majetku po účinnosti odporovaného právneho úkonu vo väzbe na existujúce pohľadávky veriteľov.“ Uvedenie takýchto konkrétnych zistení a úvah odvolacieho súdu k vysvetleniu ním prijatému všeobecnému záveru o ukrátení, aj to z hľadiska aplikovaného § 60 ZKR, však vo vzťahu k § 57 ods. 4 ZKR v odôvodnení napadnutého rozsudku chýba.

44. Podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR (v znení platnom k momentu nadobudnutia účinkov vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu, 28. novembra 2013), odporovať podľa tohto zákona možno len tomu právnenému úkonu dlžníka, ktorý ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka.

45. Dôvodnosť námietky dovolateľa spočíva v tom, že z hľadiska vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez toho, aby pre správne právne posúdenie veci dal relevantnú odpoveď na otázku splnenia základnej hmotnoprávnej podmienky odporovateľnosti podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR. Len po jej zodpovedaní možno prikrôčiť k posúdeniu dôvodnosti žaloby podanej z hľadiska úpravy (osobitných skutkových podstát) odporovania právnym úkonom dlžníka obsiahnutej v ZKR, napr. ako právnych úkonov bez primeraného protiplnenia (§ 58 ZKR), ako zvýhodňujúcich právnych úkonov (§ 59 ZKR), právnych úkonov ukracujúcich (§ 60 ZKR), urobených po zrušení konkurzu (§ 61), atď. Dovolací súd tu podotýka, že treba odlišiť právne posúdenie veci od skutkovej otázky zisťovania (existencie) jednotlivých predpokladov stanovených hypotézou uvedenej právnej normy. (K otázke odlišenia skutkových a právnych otázok vid' napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Obdo/45/2020, sp. zn. 3Cdo/27/2019). K výkladu § 57 ZKR uvádza Ďurica: „Všeobecnými predpokladmi odporovateľnosti sú: a) právny úkon dlžníka, b) účinnosť právneho úkonu dlžníka, c) ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa. Osobitnými predpokladmi odporovateľnosti v konkurznom konaní sú: a) vyhlásenie konkurzu, b) právny úkon dlžníka sa týka jeho majetku, c) ukrátenie pohľadávky veriteľa, ktorý si prihlásil pohľadávku“. (Ďurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 511). Z hľadiska správneho právneho posúdenia ide teda o otázku správnej interpretácie citovaného zákonného ustanovenia v okolnostiach danej veci. Kľúčové pre rozhodnutie vo veci je teda to, či práve žalobou odporovanými úkonmi úpadcu došlo k ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka. Vo veci spornou otázkou nebolo, či spočíva dôkazné

bremeno na preukázaní takejto skutočnosti na žalobkyňu, ktoré aj v zmysle judikátu R 33/2016, resp. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/70/2019, ťaží žalujúcu stranu, ale to, či pre splnenie tohto dôkazného bremena bez ďalšieho stačí preukázanie samotnej existencie neuspokojenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka. V tomto smere odvolací súd žalobe vyhovel bez uvedenia náležitej interpretácie ust. § 57 ods. 4 ZKR, a ktorá by bola v súlade s vyššie uvedenou ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, keď sa v podstate obmedzil len na konštatovanie existencie viacerých neuspokojených pohľadávok veriteľov a bez toho, aby dal adresnú odpoveď ich ukrátenia (súvisu s) práve tými úkonmi úpadcu, ktoré tvoria predmet odporovacej žaloby žalobkyne. Iný záver z preskúmaného rozhodnutia vyvodit' nemožno. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd jednou vetou, a to predovšetkým k použitému ust. § 60 ZKR, všeobecne uviedol, že: „Ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľov, ktorých správca jednoznačne v konaní identifikoval čo do označenia i výšky záväzku úpadcu ako Finančné riaditeľstvo SR - Daňový úrad Trnava, Sociálna poisťovňa, VZP a.s. znamená, že pohľadávky veriteľov v dôsledku dispozície dlžníka s majetkom buď nebudú uspokojené v konkurze v plnom rozsahu, alebo ani v takom rozsahu, aký by bolo možné dosiahnuť pred účinnosťou týchto právnych úkonov, ktorými dlžník disponoval svojím majetkom a ktorých určenia neúčinnosti sa žalobca v tomto konaní domáha“. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd sa z hľadiska pri rozhodovaní potrebnej aplikácie ustanovenia § 57 ods. 4 ZKR (opomenúc fakt, že v rozsudku ho priamo ani necitoval) uspokojil v podstate iba s konštatáciou existencie veriteľských pohľadávok, pričom však zostalo bez konkrétneho vysvetlenia preukázanie samotného ukrátenia ich uspokojenia z majetku úpadcu v rozhodnom čase a súčasne, či k ukráteniu došlo v príčinnej súvislosti s úkonmi, ktorým žalobkyňa odporuje. V tejto súvislosti okrem nedostatočného posúdenia veci v skutkovej rovine, ktorá však predmet dovolacieho prieskumu netvorí, došlo k absencii interpretácie ust. § 57 ods. 4 ZKR v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, čo zakladá vadu nesprávneho právneho posúdenia.

46. Dovolací súd uzatvára, že z hľadiska úpravy v ust. § 57 ods. 4 ZKR je spoločnou podmienkou pre označenie akéhokoľvek napadnutého právneho úkonu ako úkonu odporovateľného, a teda v konkurznom konaní neúčinného, preukázanie, že týmto právnym úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia prihlásenej pohľadávky veriteľa. Ukrátenie uspokojenia pohľadávky je vecou dôkazného bremena žalobcu a vykonaného dokazovania.

Úspešnosť odporovateľnosti závisí od toho, či sa majetok dlžníka jeho právnym úkonom zmenšil, v akom rozsahu, a prípadne, aký majetok zostal dlžníkovi na uspokojenie prihlásených pohľadávok. Následne v prípade právneho úkonu ukracujúceho je podmienkou len preukázanie toho, že týmto úkonom skutočne došlo k ukráteniu, a že tento úkon bol urobený s úmyslom dlžníka veriteľov ukrátiť (pokiaľ nejde o osobitné prípady spriaznených osôb, kedy zákon úmysel predpokladá). O ukracujúci právny úkon sa tak môže v zásade jednať len v prípade, ak dohodnuté plnenie protistrany nie je ekvivalentnou odplatom (náhradou, plnením) za poskytnuté plnenie dlžníka. O odporovateľnosti nemožno hovoriť ani v prípade, ak by síce napadnutým právnym úkonom došlo k zmenšeniu majetku dlžníka, avšak majetok, ktorý dlžníkovi zostal, by postačoval na uspokojenie prihlásených pohľadávok veriteľov.

47. V prípade druhej dovolateľom nastolenej otázky ide o právnu otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú, a teda z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zakladajúcu prípustný dôvod dovolania. Touto je otázka možnosti (alebo nemožnosti) nazerania na úkon vyplatenia odmien a prémie zamestnancovi, za okolností obdobných

tým z prejednávanej veci, ako na právny úkon (ktorému možno odporovať).

Dovolateľom nastolená otázka okrem jej doterajšieho neriešenia má i povahu takej otázky, od zodpovedania ktorej jedným alebo druhým do úvahy prichádzajúcim spôsobom celkom nepochybne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci. Dovolací súd sa však nestotožňuje s odpoveďou ponúkanou dovolateľom (a predtým aj súdom prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom), keď naopak za správnu považuje odpoveď poskytnutú dovolacím súdom v napadnutom rozsudku.

48. Tu je vo vzťahu k argumentácii žalobkyne, že nejde o prípustný dovolací dôvod, ak sa nejedná o otázku zásadného právneho významu, potrebné pre úplnosť dodať, že aktuálne znenie §

421 ods. 1 CSP nevyžaduje ako podmienku prípustnosti dovolania, aby právna otázka, ktorá je predmetom dovolania spĺňala aj podmienku „zásadného právneho významu“.

Rovnako ani spôsob vymedzenia dovolacej otázky spočívajúcej v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 CSP) neviaže prípustnosť dovolania na existenciu takejto podmienky (viď nález ústavného súdu z 9. februára 2021, č. k. IV. ÚS 479/2020-82).

49. Podľa ust. § 57 ods. 1 veta prvá ZKR, právne úkony týkajúce sa majetku dlžníka sú v konkurze voči veriteľom dlžníka neúčinné, ak im správca alebo veriteľ, prihlásenej pohľadávky podľa tohto zákona odporuje.

50. Podľa § 34 OZ, právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú a podľa § 35 ods. 1 OZ, prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejaviť.

51. Podľa právnej úpravy týkajúcej sa odporovateľnosti právnych úkonov dlžníka v konkurze (§ 57 a nasl. ZKR), ustálenej súdnej praxe ako aj doktríny, je predmetom odporovateľnosti právny úkon dlžníka. „Odporovateľnosťou možno napadnúť len právne úkony, a nie iné konanie, ktoré dlžník urobil, ak nie je právnym úkonom.“ (Đurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 519) „Odporovateľnosťou možno postihnúť len taký úkon, ktorý možno subsumovať pod definíciu právneho úkonu vymedzeného v § 34 OZ.“ (Dolný, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 104) „Právny úkon je z pohľadu konania subjektu práva právom dovoleným a vôľou podmieneným správaním (na ktoré sú viazané právne následky)“ [Ústavný súd SR, III. 196/2017]. Definične možno uzavrieť, že právny úkon je právom dovolený prejav vôle konajúceho zameraný na dosiahnutie určitého ekonomicko - sociálneho cieľa, s ktorým právny poriadok spája právne následky viac či menej v súlade s prejavenu vôľou.

52. Doktrína považuje za právny úkon samotný úkon splnenia dlhu. Pri výklade § 559 OZ autori renomovaného komentára k Občianskemu zákonníku uvádzajú, že „(v) o všeobecnosti možno konštatovať, že splnenie dlhu je jednostranným právnym úkonom. Pri použití terminológie § 34 je zrejmé, že tento právny úkon (s účinkami uspokojenia veriteľa) smeruje k zániku povinnosti dlžníka plniť a jej zodpovedajúceho práva veriteľa na plnenie. ... Právna teória spravidla definuje splnenie dlhu ako právny úkon, ktorým dlžník alebo iná osoba poskytne veriteľovi alebo inej oprávnenej osobe, s úmyslom splniť dlh, predmet plnenia, ktorý zodpovedá obsahu ich vzájomného záväzkového vzťahu.“ (Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík., M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 - 880. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 2094). Dokonca za právny úkon považuje judikatúra platbu, ktorou sa splní peňažný dlh. Platba je dôsledkom prejavu vôle subjektu právneho vzťahu splniť peňažný záväzok, preto nemožno platbu považovať za právnú skutočnosť, ale za právny úkon [rozsudok NS ČR z 31. augusta 2010, sp. zn. 23 Cdo 472/2008, tu porovnaj tiež Fekete, I.: Občiansky zákonník 1. zväzok (Všeobecná časť), Veľký komentár, 3. aktualizované a rozšírené vydanie. Bratislava: Eurokódex]. Splnenie dlhu (solúcia) predstavuje jednostranný právny úkon dlžníka, ktorým poskytuje veriteľovi predmet plnenia s úmyslom splniť svoju povinnosť vyplývajúcu zo záväzku alebo z iného občianskoprávneho vzťahu ... (Fekete, I., Feketeová, M. Plnenie niekoľkých dlhov tomu istému veriteľovi v občianskom práve. In Justičná revue, 58, 2006, č. 11, s. 1674-1682).

53. Hoci judikatúry najvyššieho súdu, vyslovujúcej sa priamo k podstate právnej otázky tvoriacej predmet dovolania v tu prejednávanvej veci, niet, pri hľadaní korektnej odpovede na ňu sa okrem práve priblíženej odbornej spisby možno inšpirovať aj tými rozhodnutiami NS ČR, ktoré síce za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu považovať nemožno (R 71/2018), na druhej strane však len ťažko možno opomenúť fakt, že i v ich rámci došlo k interpretácii právnej úpravy spoločnej pomerne dlhý čas obom členským štátom niekdajšej československej federácie, ktorá až do nadobudnutia účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. (nového českého Občianskeho zákonníka), t.j. do 1. januára 2014, a teda aj v

čase významnom pre rozhodovanie v aktuálne prejednávanvej veci, nedoznala (porovnávajúc českú aj slovenskú úpravu citovanú v ods. 46. zhora) žiadnych zmien.

54. Za výraz takto použiteľnej judikatúry možno označiť rozsudky NS ČR z 31. marca 2014, sp. zn. 29 ICdo 6/2012 a z 27. februára 2014, sp. zn. 29 Cdo 677/2011 (v oboch prípadoch inak rozhodnutia senátu NS ČR špecializovaného na rozhodovanie v insolvenčnej agende, t. j. o. i. vo veciach konkurzov), v zmysle ktorých prejav vôle, ktorým dlžník plní dlh (peňažný záväzok) svojmu veriteľovi, je právnym úkonom v zmysle ustanovenia § 34 OZ, nakoľko ide o prejav vôle smerujúci k zániku povinnosti splniť dlh (záväzok).

55. V rovnakom duchu interpretuje rozhodnú úpravu aj česká odborná spisba, v zmysle záverov ktorej v literatúre v zásade niet sporu o tom, že právnym úkonom je aj poskytnutie plnenia dlžníkom s úmyslom splniť dlh a tým sa ho zbaviť. Ak sa vedú v náuke o niečom polemiky, je to spravidla len o tom, či k zániku záväzku splnením dlhu dochádza na základe jednostranného právneho úkonu dlžníka, ktorý poskytuje svoje plnenie s úmyslom splniť svoj dlh, sprevádzaného rovnako jednostranným právnym úkonom veriteľa, ktorý na to poskytuje súčinnosť a plnenie prijíma, alebo tu ide o dvojstrannú solučnú zmluvu (pričom ale takýto spor je len akademický bez akéhokoľvek praktického významu) a aj vo vzťahu k rozhodovacej praxi možno konštatovať, že judikatúra NS ČR sa ustálila na názore, že k splneniu dlhu dochádza

na základe jednostranného právneho úkonu dlžníka a hoci sa výnimočne objavia i rozhodnutia, ktoré tento jednoznačný pohľad takpovediac kalia, aj v týchto prípadoch súdna prax dospela k záveru, že pre účely úpravy odporovateľnosti podľa insolvenčného zákona

(tu - v podmienkach Slovenskej republiky - rozumej podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pozn. najvyššieho súdu) je treba akékoľvek plnenie poskytované dlžníkom v prospech tretích osôb považovať za právny úkon (pozri Řeháček, Oldřich, Vrba, Milan. Plnění dluhu jako zvýhodňující právní jednání. Právní rozhledy, 2015, č. 17, s. 573-579, vrátane tam uvedených odkazov, z ktorých je o. i. zřejmé, že autori za výrazy tamojšej ustálenej judikatúry považujú napr. rozhodnutia NS ČR z 31. januára 2002 sp. zn. 25 Cdo 426/2000,

z 12. mája 2005 sp. zn. 22 Cdo 748/2005, z 3. mája 2007 sp. zn. 20 Cdo 2298/2006,

z 23. augusta 2011 sp. zn. 20 Cdo 2777/2010 alebo z 21. októbra 2010

sp. zn. 33 Cdo 1598/2009, vyjadrujúce sa k otázke nastolenej aj dovolaním v prejednávanvej veci zhodne s rozhodnutiami tu spomínanými v ods. 56. zhora a naopak za výraz judikatúry nimi označovanej ako určitý exces práve uznesenie použité v rámci argumentácie z dovolania v prejednávanvej veci - uznesenie NS ČR z 2. marca 2004 sp. zn. 30 Cdo 531/2003). K uvedenému možno podporne uviesť aj názor, podľa ktorého „(p)lnenie dlhu a prijatie tohoto plnenia, resp. poskytnutie nevyhnutnej súčinnosti, sú jednostrannými úkonmi účastníkov záväzkového vzťahu, ktorými nedochádza k vzniku dvojstranného právneho úkonu vo forme

tzv. solučnej zmluvy. Ide vždy o faktické správanie sa dlžníka a veriteľa, ktoré je samo osebe relevantnou právnou skutočnosťou“ (Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákoník II. § 451 - 880. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 2094). Uvedené však nemožno chápať bez kontextu tohoto výkladu s dôrazom na odlišenie od solučnej zmluvy, teda nie tak, ako to predkladá dovolateľ, že plnenie dlhu z určitého právneho (tu pracovnoprávneho) vzťahu netvorí jednostranný právny úkon,

ale len úkon „faktický“. Relevantné je, že aj úkon plnenia dlhu poskytnutím určitej peňažnej čiastky veriteľovi je vo svojej podstate prejavom vôle dlžníka, čo definične zodpovedá úprave v § 34 OZ.

56. Aj v okolnostiach daného prípadu je potrebné vyplatenie odmien a prémie

(ako pohyblivej zložky mzdy, ktorým by malo vecne, časovo a oceneľne zodpovedať určité plnenie obvykle nad rámec dojednanej základnej pracovnej činnosti krytej základnou mzdou zamestnanca), považovať za prejav vôle zamestnávateľa, keďže nejde len o púhy prevod (odovzdanie) peňažnej sumy do dispozície zamestnancovi, ale tento prevod je len záverečnou súčasťou, výslednicou úkonu, na počiatku ktorého nevyhnutne stojí určitá vôľa transformovaná do pokynu na vyplatenie, resp. vyplatenia dotknutej sumy. Nejedná sa teda len o faktický dlžníkov úkon vyplatenia - prevodu či odovzdania peňažnej sumy veriteľovi.

57. Aj keď v prejednávanej veci právnym základom žalobou odporovaných platieb úpadcu (dlžníka) vyplatených žalovanému bola medzi úpadcom a žalovaným uzavretá pracovná zmluva a prémiový poriadok, čo predstavuje pracovnoprávny, zamestnanecký vzťah, tak dovolací súd pri hľadaní odpovede na otázku, či vyplatenie odmien a prémie zamestnancovi tvorí právny úkon, ktorému by bolo možné odporovať, vychádzal z Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje všeobecnú zákonnú definíciu právnych úkonov (§ 34 a nasl.). Hoci Zákonník práce (zák. č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov) úpravu právnych úkonov v ust. § 15 - 17 obsahuje, avšak len z hľadiska ich výkladu, právnej formy a neplatnosti v rámci osobitostí daných predmetom zamerania tohto právneho predpisu, ktorým je úprava individuálnych pracovnoprávnych vzťahov v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívnych pracovnoprávnych vzťahov. Napokon samotný Zákonník práce z hľadiska jeho pôsobnosti v § 1 ods. 4 stanovuje, že ak zákon v prvej časti neustanovuje inak, vzťahujú sa na právne vzťahy podľa odseku 1 všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka. Tie sú v Občianskom zákonníku obsiahnuté v prvej časti rozdelenej do deviatich hláv (§ 1 až § 122) a štvrtá hlava sa týka právnych úkonov (§ 34 a nasl. OZ).

58. Vzhľadom na dosiaľ uvedené preto podľa právneho názoru najvyššieho súdu za správnu odpoveď na otázku nastolenú dovolaním v prejednávanej veci treba považovať tú, podľa ktorej z hľadiska identifikácie predmetu odporovateľnosti podľa úpravy v ust. § 57 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a vyrovnaní (v znení účinnom od 1. januára 2012 do 31. decembra 2020) je potrebné ustanovenie § 34 Občianskeho zákonníka vykladať tak, že aj samotné vyplatenie odmeny a prémie (ako pohyblivej zložky základnej mzdy) zamestnancovi úpadcu v pozícii jeho riaditeľa, realizované na základe pracovnej zmluvy a prémiového poriadku a za účelom splnenia z nich vyplývajúceho peňažného záväzku zamestnávateľa voči zamestnancovi, má charakter právneho úkonu, ktorému možno odporovať žalobou o neúčinnosť právneho úkonu.

59. Dovolanie by takto pri jeho výlučnom opretí o dôvod jeho prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP bolo síce prípustné, nie však aj dôvodné. Uvedený záver však so zreteľom k opodstatnenosti dovolania v tomto prípade z ďalších v ňom uvedených dôvodov (najmä § 420 písm. f/ CSP) nemá vplyv na spôsob rozhodnutia o dovolaní ako vyplýva z výrokovvej časti tohto uznesenia dovolacieho súdu.

60. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

61. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

62. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.